

v těch místech se nalézající, býti potahem obdělávány. Rekurent, tvrdě proti seznání znalců a stanovisku nižších soudů, že škoda a to značná na postižených pozemcích z nezbytné cesty vznikne, a vytýkáje rekursnímu soudu, že vychází z předpokladu, spisům odporujícího, jest na omylu v tom, kudy nezbytná cesta povede. Cesta ta se rekurentovy poloviny k pozemku parc. čís. 1039 vůbec nedotkne a tím padají rekurentovy vývody o značné škodě a o překážce pro zřízení nezbytné cesty po rozumu §u 2 odstavec první zákona ze dne 7. července 1896, čís. 140 ř. zák. Ježto, jak uvedeno, zřízením cesty z nouze postižené pozemky poškozeny, a, jak znalci seznali, ani znehodnoceny nebudou, neprávem rekurent vytýká napadenému usnesení, že mu nebylo přiznáno odškodnění podle §u 5 zákona o cestách z nouze. Rekurentu nelze přisvědčiti ani v tom, že zřízením cesty z nouze jest mu znemožněno používání jeho pozemků, nezbytnou cestou postižených (§ 4 odstavec druhý). Rekurent ve svém dovolacím rekursu sám totiž uvádí, že, kdyby prý jednou chtěl, nebude moci pro onu cestu svých pozemků používati jako pískoviště. Z toho vychází, že rekurent svých pozemků k dobývání písku pro nepatrnou šířku ani používati nemůže. Dle toho za nynějšího stavu zřízením nezbytné cesty se řádné používání pozemků jí postižených neznamená a není důvodu k odepření nezbytné cesty podle §u 4 odstavec druhý zákona o cestách z nouze. Počítati s budoucím snad znemožněním používání postiženého pozemku a odpírati zřízení cesty z nouze z toho důvodu nelze (§ 25). Konečně rekursní soud právem nepřistoupil na rekurentovu námitku, že nárok na zřízení nezbytné cesty není oprávněn, protože vlastník nápadnou bezstarostností přivodil nedostatek spojení pozemku s cestou. Podle doslovu zákona (§ 2 první odstavec poslední věta) přichází v úvahu dočasný vlastník pozemku a nikoli jeho předchůdcové. Proto nepadá na váhu a neprávem tudíž vytýká rekurent jako neúplnost řízení, že dotyčná okolnost nebyla zjišťována, že snad předchůdce navrhovatelův připravil pozemky parc. čís. 1043, 1044, 1045/2 o spojení s cestou, ježto si při odprodeji sousedních pozemků nevymínil příjezd na ně. O navrhovateli, pokud se týče právě zmíněných pozemků nedá se tvrditi, že nápadnou bezstarostností zavinil nedostatek příjezdu k nim. Jak jest nesporno, koupil uvedené pozemky v roce 1920, kdy již pozemky byly bez příjezdu. Tím, že je bez příjezdu koupil, tento nedostatek ovšem nepřivodil. Co se pak týče poloviny pozemku parc. čís. 1039, opomenul arcí navrhovatel při dělení příjezd k ní si vymínil. Ale v tom nápadnou bezstarostnost spatřovati nelze. Podle seznání znalců jest místním zvykem v Ž., že soused sousedu bez úplaty trpí, přejede-li, nemaje cesty, přes jeho pozemek. U poloviny navrhovatelovy k pozemku právě uvedenému bylo skutečně až do roku 1923 zvyku toho používáno. Mohl tedy navrhovatel při dělení parc. čís. 1039 s oním zvykem počítati a proto nelze za nápadnou bezstarostnost pokládati, že si příjezd na svou polovinu nevymínil.

#### Čís. 4053.

Ani v řízení směnečném nemůže soud sám od sebe přihlížeti k promlčení směnečné pohledávky.

Námítky proti směnečnému platebnímu příkazu byly vzneseny včas, stalo-li se tak neprodleně k vyzvání soudu, vyřizujícímu návrh na vrácení ku předešlému stavu pro zmeškání lhůty k podání námitek.

(Rozh. ze dne 8. července 1924, Rv II 374/24.)

Procesní soud první stolice vyhověl námitkám žalovaného proti směnečnému platebnímu příkazu a platební příkaz zrušil. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu, a vrátil mu věc, by po případném dalším jednání znovu rozhodl.

### Důvody:

Dovolatelka shledává nesprávné právní posouzení především v tom, že oba nižší soudy přihlížely vůbec k námitkám žalovaného, ač dle jejího názoru byly námitky ty opožděny a to námitky, uplatněné podáním ze dne 3. října 1923, proto, že nebyly vzneseny současně s návrhem na navrácení v předešlý stav, tedy dne 26. září 1923, námitka promlčení pak, ježto byla uplatněna teprve při roku dne 18. února 1923. Výtka tato jest jen částečně opodstatněna. Věcí soudu bylo, by návrh na navrácení v předešlý stav nejprve zkoumal a po případě zařídil, by po rozumu §§ 84 a 85 c. ř. s., pak §§ 89 a 100 jedn. řádu byly odstraněny formální vady. Proto právem vrátil soud první stolice usnesením ze dne 29. září 1923 podání navrhovateli zpět, aby přiložil námitky, pro jichž opoždění bylo se právě dovoláváno navrácení v předešlý stav, pokud se týče, by o okolnostech, v návrhu tvrzených, nabídl důkazy. Závady tyto, jež jsou formálními vadami ve smyslu svrchu vytčeném, odstranil odpůrce, ač mu k tomu určitá lhůta dána nebyla, obratem, neboť usnesení bylo mu doručeno 1. října 1923 a nařízené doplnění stalo se podáním, jež došlo na soud již 3. října 1923. Vznesení námitek, obsažených v tomto podání, dlužno tedy vzhledem k tomu, že návrhu na navrácení v předešlý stav bylo vyhověno, pokládati za včasné. Není tudíž odůvodněna ani další výtka žalobkyně, že v této rozepři námitky vůbec nebyly podány. Naproti tomu dlužno však přisvědčiti názoru strany žalující, že nelze přihlížeti k námitce promlčení, vznesené žalovaným teprve při roku 18. února 1924, tedy opožděně (§§ 552, 557 a 559 c. ř. s.). Směnečný řád rozumí promlčením promlčení v technickém slova smyslu, tudíž již přesně vyhraněný útvar právní, neobsahuje zvláštních zásadních norem, nýbrž obmezuje se jen na stanovení doby, ve které se promlčují jednak přímý směnečný nárok proti přijateli čl. 77 sm. ř.), jednak postižený nárok majitele směnky, pokud se týče indosantův proti vydateli a ostatním předchůdcům (čl. 78 a 79 c. ř. s.), a na vytčení podmínek, za kterých se promlčení přerušuje (čl. 80 sm. ř.). Ve všech ostatních otázkách týkajících se promlčení, jež nedošly řešení směnečným řádem, nutno tudíž použití předpisů všeob. občanského zákona (čl. 7 vyhl. patentu k občanskému zákoníku). Tak tomu jest i co do otázky, zda jest ku promlčení oněch nároků přihlížeti z moci úřední, či jen k námitce stran. V tom směru jest rozhodným předpis šu 1501 obč. zák., dle něhož nelze bráti z moci úřadu zřetele ku promlčení, jež

nebylo uplatněno námitkou. Ani civilní soudní řád v VI. části 2. oddílu není předpisu, z něhož by se dalo dovodit, že pro směnečné řízení zásada právě vytčená neplatí. Naopak zásada tato dochází opory v Šu 559 c. ř. s., který co do dalšího řízení o návrhu na vydání směnečného platebního příkazu odkazuje ku předpisům o řízení rozkazním, obsaženým v §§ 550 — 554 c. ř. s. a nutno tedy z toho, že není tam citován § 549 c. ř. s., míti za to, že zákonodárce neobmýšlel použití pro směnečné řízení výjimečného ustanovení Šu 549 c. ř. s., dle něhož (v rozkazním řízení) možno vydati platební příkaz k vydobytí pohledávek, proti nimž by mohla býti vznesena námitka promlčení, jen tehdy, bylo-li již v žalobě prokázáno listinami povahy Šu 548 c. ř. s., že promlčení bylo přetrženo neb staveno. Právní posouzení věci nižšími soudy není tudíž po této stránce správným a dovolací důvod Šu 503 čis. 4 c. ř. s. jest opodstatněn.

#### Čís. 4054.

Nejde o žalobu určovací, nýbrž o žalobu o plnění za současného mezitímního návrhu na zjištění podle Šu 236 c. ř. s., předdeslal-li žalobce žalobní žádosti o plnění návrh na zjištění právního poměru, jehož řešení jest nutným předpokladem pro rozhodnutí sporu.

Pachtovní smlouvu lze z důvodů Šu 1118 obč. zák. zrušiti i mimo-soudním prohlášením, nikoliv toliko žalobou. Účinky zrušení nastávají oním prohlášením, nikoliv teprve rozsudkem o žalobě, že smlouva oním prohlášením zanikla.

(Rozh. ze dne 8. července 1924, Rv II 431/24.)

Žalobci (propachtovatelé) prohlásili žalovanému pachtýři dne 26. listopadu 1919, že pacht zrušují mimo jiné proto, že pachtýř (erár) jest v prodlení s placením pachtovného. Žalovaný užíval však pachtovaných pozemků i nadále za vojenské cvičiště a vyjednával se žalobci o uzavření smlouvy pachtovní. Jednání však nevedlo k cíli a v listopadu 1921 žalovali propachtovatelé pachtýře o vrácení spachtovaných pozemků. Žalobě bylo pravoplatně vyhověno v květnu 1922, pachtýř odevzdal propachtovatelům pozemky 1. dubna 1922. Žalobou, o niž tu jde, domáhali se žalobci na žalovaném jednak zjištění, že pachtovní smlouva zanikla již dnem 26. listopadu 1919 jednak náhrady škody 3203 Kč za užívání pozemků od 26. listopadu 1919 do 1. dubna 1922. **P r o c e s n í s o u d** p r v é s t o l i c e v onom směru žalobu zamítl, v tomto směru jí vyhověl potud, že přiznal žalobcům odškodné za dobu od pravoplatnosti rozsudku v předchozím sporu. **O d v o l a c í s o u d** k odvolání žalobců vyhověl i první části žaloby a přiznal žalobcům odškodné za dobu od 26. listopadu 1919. **D ů v o d y:** Právoplatným rozsudkem okresního soudu v K. ze dne 13. února 1922 bylo proti žalovanému eráru vyřknuto, že nájemní smlouva, kterou žalobci uzavřeli s bývalým rak. uh. vojenským erárem ohledně pozemků není po právu, aniž však byla zjištěna doba, kdy nájemní poměr skončil. Není tu proto výroku soudu s účinkem pravoplatnosti ohledně této okolnosti, takže žalobcům není zabráněno, by si v tomto směru dodatečně nevymohli rozhodnutí soudu, aniž by proti nim mohla s úspěchem býti uplatněna námitka